

SOYLEŞİ

H.Ü. Meslek Yüksek Okulu Müdürü Prof.Dr. Doğan Tuncer:

"TURİZMİN ANA POLİTİKASI HENÜZ BELİRLENEMEMİŞTİR"

ANATOLIA: *Şu an Türk Turizminin İçinde bulunduğu durumu bize kısaca özetleyerek Makro ve Mikro Çözümünü aktarabilir misiniz?*

Prof. TUNCER: Sorunu, Dünya Turizmi içerisinde, genel olarak aldığımızda; Türk Turizminin en büyük sorunu pazarlama ve satışlarını devam ettirebilmektir.

Son yıllarda turizm hareketleri, yatak kapasitesindeki artışa paralel olarak yoğunlaşmıştır. Bu konumda Türk Turizminin en önemli sorunu bu yoğunluğu devam ettirebilmektir. Sorun olan; malı satmak değil, malı sürekli satabilmektir. Burada Türk Turizmi açısından iki önemli faktör sorun yaratmakta.

- 1- Konaklama işletmelerindeki artış
- 2- Eğitilmiş insan gücünün artmaması

ILO'nun DIE'ne yaptırmış olduğu araştırmaya göre (1990-94 yılları için) Konaklama Tesisleri, Seyahat Acentaları ve Yiyecek-İçecek tesisleri için 82.000 personele ihtiyaç vardır. Buna karşın bütün eğitim birimlerinin (MEB, YÖK ve Turizm Bakanlığının kursları) mezun edebileceği mezun sayısı, bu yıllar itibariyle 7.500'dür. İşletmeler kalifiye olmayan elemanlar

çalıştırıyor ki, asıl sorun pazarlama açısından burada yatıyor. Satığımız malı ait olduğu sınıfa eşdeğer kaliteye getirmek zorundayız. Turistik mamülün 2 yanı var.

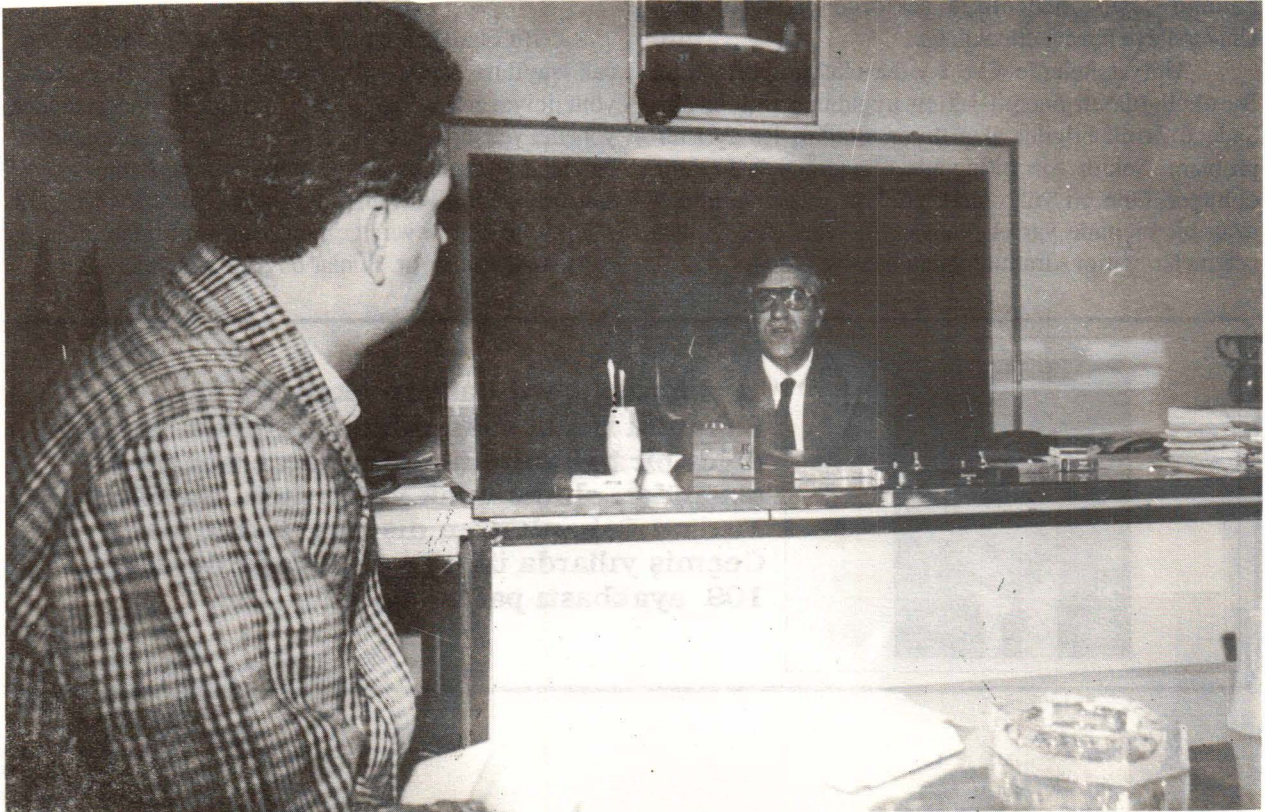
- 1- Fiziksel Görünüm
- 2- Hizmet

İşletmeler hep 4 ve 5 yıldızla yöneldiler. Ne yazık ki hizmet; 3 yıldızın ötesine çıkamıyor. 4-5 yıldız fiyatıyla sattığımız bu ürünü; tüketici o kalitede olmadığını fark ediyor. Aldatıldığını hissediyor. Satın alma pişmanlığı oluşmakta.

Turizmde koordinasyon eksikliği var. Bakanlık ricacı bakanlık durumunda. Ayrıca diğer bir bakanlığın aldığı karar Turizm açısından olumsuzluk yaratırken, bu karar Turizm Bakanlığının dışında seyrediyor. Geçmiş yıllarda ülkeye giriş yapanlardan 10\$ ayak bastı parası alınması gibi.

ANATOLIA: *Turizmde örgütlenme nasıl olmalı, Bakanlık düzeyinde mi?*

Prof. TUNCER: Bana göre bakanlık düzeyinde olabilir. Ama, bakanlık koordinasyonu ünitesi olma durumundan öte gitmemelidir. Temel politikaları oluşturup, piramidel biçimde örgütlenerek



bölgesel ve yöresel örgütlenmelere gitmelidir. Bu uygulamaya yakın olmalı ve sektörle koordinasyona gitmelidir. Turizm dış satımdır. Bu nedenle dış pazarlama istemleri ancak kamu örgütleriyle gerçekleştirilebilir. Her şeyi devletten beklemek yanlış. Müteşebbüslerin bu zorunluluğu hissetmeleri lazım.

ANATOLIA: *Gelişmiş ülkelerde, bakanlık düzeyinde örgütlenme biçimini göremiyoruz. Daha çok bizim gibi ülkelerde var. Bu piramidin başında bakanlık mı olmalı?*

Prof. TUNCER: Sorunun temel kaynağı insandır. Gelişmiş ülkelerin müteşebbüsleri olayın bilincindedir. Örgütler bu gibi ülkelerde resmi kuruluş bile değildir. Oradaki yerel yönetimin oluşturduğu dernekler biçiminde çalışır. Özel sektörün buradaki işine sahiplenmesinden kaynaklanıyor. Halbuki biz, her şeyi devletten bekliyoruz.

Bu bakanlık olmasa, müsteşarlık olsa ne olur. Bu işin temelinde asıl unsur insan. Ne türlü örgütlenirseniz örgütlenin fark etmiyor.

Burada sorun, insanın eğitilmesi. Yani eğitim; müteşebbüslerin, işletme yöneticilerinin, yerel yöneticilerin eğitilmiş olması gerekmektedir.

Gelen turist bölgeye ekonomik katkıda bulunmakta. Dolayısıyla genel ekonomiye katkı sağlamakta.

ANATOLIA: *Ülkemizde eğitim ne boyutlarda?*

Prof. TUNCER: Ülkemizde MEB'na bağlı 18 adet lise var. 18 lisenin 18'i de aynı eğitimi yapmamakta. Bir kısmı 3 ve 4 yıllıktır. 2 adet özel lise var. Bu liselerin yıllık çıktıları 520 kişidir. Bu mezunların bir bölümü çeşitli nedenlerle sektörde çalışmamakta. Üniversiteye devam etmekte vs...

Üniversitelerde 4 ve 2 yıllık okulları görüyoruz. Bu okullarda en önemli sıkıntı uygulama sıkıntısıdır. Sadece teorik bilgiler aktarılıyor. Stajları ise ayrı bir problem. Sektör işin bilincinde olmadığı için verimli olmuyor. Onu bir yük olarak görüyor ya da eğitimden uzak bir biçimde yararlanmaya çalışıyor. Bu konuda, işletmeler eğitim sorumluluğunu üzerine alıyor.

ANATOLIA: *Yatırımcı-işletmecilerin eğitilmesi konusundaki düşünceleriniz?*

Prof. TUNCER: Her şeyden önce onların eğitilmesi gerekli. Öğrenciler için bir uygulama otelimiz bile yok maalesef. Ne yapabiliriz? Bizim bu konuda bir çözümümüz var. Toplu staj yaptırmak. Geçen yaz öğretmenler nezdinde, TRT'nin Antalya'daki dinlenme kampında toplu staj yaptık. Bize bu konuda çeşitli eleştiriler geldi. Kamu kurumunda staj yapan öğrencilerin turistlerle yüz yüze olmadıkları gibi. Ancak öğrenci burada işin ne olduğunu, görevlerinin neler olduğunu, daha önemlisi mezun olunca hemen yönetici olamayacaklarını öğreniyorlar.

ANATOLIA: *Henüz işletmeye açılmamış bir konaklama işletmesini size verseler, bu işletmeyi organize edin ve işletin deseler; eğitimcileriniz ve öğrencilerinizle bunu başarabilir misiniz.*

Prof. TUNCER: Çok rahat işletebiliriz. Hocalarımızın yönetiminde, öğrencilerimiz bunu rahat rahat başarabilecek durumdadır.

ANATOLIA: *Size böyle bir teklif gelse*

Prof. TUNCER: Seve seve kabul ederim.

Eğitime devam edelim. 2 yıllık M.Y.O. mezun sayımız, yıllık 345 kişi. Turizm İşl. ve Otelcilik Yük. Ok. (4 yıllık) mezun sayısı yıllık 271 dir. 4 yıllık okullardaki öğrencinin durumu daha kötü. Yoğun bir işletme ve turizm eğitimi alan bu öğrencileri, çok iyi bir dil bilmiyorsa, iyi bir enformasyona sahip değilse çalıştırmak istemiyorlar.

Bu okulların amacı yönetici yetiştirmektir. Ancak sayıları fazla, çok mezun veriyor. Bu kadar yöneticiye gerek yok. Gerçi okulların amacı sadece yönetici yetiştirmek değil, makro düzeyde çalışmalar yapabilecek uzmanlar yetiştirmektir. Bunun yanı sıra lisansüstü eğitim veren programlar var. Bir çok okul sağlıklı bir eğitim veremezken, master programını neye dayanarak açabiliyor. Bunlar büyük problemler.



Turizmde koordinasyon eksikliği var. Bakanlık ricacı bakanlık durumunda. Ayrıca diğer bir bakanlığın aldığı karar turizm açısından olumsuzluk yaratırken, bu karar Turizm Bakanlığının dışında seyrediyor. Geçmiş yıllarda ülkeye giriş yapanlardan 10\$ ayakbasta parası alınması gibi.

ANATOLIA: *Üniversitelerimizdeki turizm eğitimi veren bu okullar öğrencilerini, ÖSS sınavıyla seçmektedir. Bu kişiler bu okullardan turizmci olarak mezun olmaktadır. Oysa turizm personeli, prazantabl bir kişiliğe, iyi bir fiziksel görünümüne ve kültüre sahip olmalıdır. Bu nedenle, bu okullara alınacak kişilerin, bu yeteneklere sahip olup olmadıklarını ölçebilen bir sınav sistemine sahip olmak gerekmiyor mu?*

Prof. TUNCER: Olayı değişik açılardan ele alırsak, önce fırsat eşitliğine aykırı düştüğünü söylemekle beraber, sonuç itibarıyla eşitsizlik yarattığını söylemek doğru olacaktır.

Turizme inanmayıp, tesadüfen burada öğrenim gören bir çok öğrenci var. Bunlar okul sonrası kesinlikle bu alanda istihdam edilmemekte.

ANATOLIA: *Kalifiye eleman yokluğundan en çok şikayet edenler sektör. Peki sektör ne yapıyor bu konuda. Onlar devlet yetiştirdiyseniz biz çalıştırılmıyorsa ne yapıyorlar?*

Prof. TUNCER: Biz burada ülke ekonomisine fayda yaratabilme çabası içerisinde; mezun olacak öğrencileri, sektöre en verimli çıktılar olarak yetiştirmelerini sağlamaya çalışırken, ne yazık ki sektör bu konuda çaba göstermemektedir.

Ben de, ben akademisyenim gerekli bilgileri aktarır, gerisine karışmam dersem; ülke için, bu öğrenciler için kaygılanmamız gerekir.

Sadece zincir işletmeler, hizmet içi eğitimle bu sorunu çözmeye çabası içerisinde. Bu oldukça pahalı bir yöntem. Bu yöntem benimsenirken, özellikle eğitime yatkın, yüksek okul mezunlarının (turizm) istihdam edilmesinde büyük fayda vardır. En azından daha hızlı öğrenip maliyetleri düşüreceklerdir.

ANATOLIA: *Sizler okul müfredatınızı, sektöre uygun elemanlar yetiştirmek için düzenleyebilir misiniz. Bunun için neler yapılması gerekli?*

Prof. TUNCER: Şu anda yaptığımız eğitim karışıktır. Nereye eleman yetiştiriyorsunuz. Seyahat acentalarına mı? Konaklama işletmelerine mi? En başta

bunların belirlenmesi gerekli. Genel anlamda uzmanlaşma getirmekte büyük yarar görüyorum. Neyi nereye, ne kadar yetiştireceğiz. Bunları iyi bilmek zorundayız.

Türkiye'nin bu konuda önemli bir şansı var. Biz turizme çok geç girdik. Önümüzde güzel örnekler var. Ne yazık ki bu şansı çok garip kullanıyoruz. Bizden önce turizme başlamış ülkelerin yaptığı yanlışları bile düşünüyoruz. Onları, onların ayak izlerine basarak takip ediyoruz.

ANATOLIA: *Eğitimde önemli sorunlardan biri de; eğitim açısından en önemlisi, eğiticilerin yeterli olmaması. Başka bir deyimle; onların eğitimi problemi. Çözüm ne olabilir?*

Prof. TUNCER: Bu sorun akademik düzeyde eğitimle çözüme kavuşturulacaktır. Burada şunu irdelemek gerekir; bu tür kişilerin uygulamayı bilmeleri ve akademik çalışmaya niyetli olmaları gerekmektedir. Özellikle bu ikisinin bir arada bulunmasında büyük fayda görüyorum.

ANATOLIA: *Sayın Hocam. Bir çok üniversite kendi bünyesinde MYO bağlı turizm bölümleri açıyor. Bunun iki türlü sorunu var.*

1- Yeterli eğitim elemanı yokluğu

2- Okulların turizmle entegre olmamış bölgelerde olmamaları.

Bu okullar, kaynak israfı bizce. Bunlar hangi kriterlere veya neye, neden dayanılarak açılıyor?

Prof. TUNCER: Bir turizm programının için bazı ön şartlara bağlıdır.

Yeterli öğrenim kadronuzun oluşturulmuş olması gerekmekte. Eğer bu kadro yeterliyse zaten sektöre yakın olacaksınız. Bölgesel fayda uygulama açısından önem arz eder. Bir de şunu arz etmek istiyorum; eğitim için öncelikle var olması gereken olgu eğitici ile öğrenci arasındaki iletişimdir. Bu sağlanamazsa eğitim gerçekleşemez. Dışarıdan getirilen monitörler maalesef bu nedenle başarısızlar. Çözüm kendi eğiticilerimizi yurt dışında eğitime göndermekte. Dolayısıyla kendi öz kaynaklarımızı sağlıklı değerlendirmek zorundayız.



Sadece zincir işletmeler, hizmet içi eğitimle bu sorunu çözmeye çabası içerisinde. Bu oldukça pahalı bir yöntem. Bu yöntem benimsenirken, özellikle eğitime yatkın, yüksek okul mezunlarının (turizm) istihdam edilmesinde büyük fayda vardır. En azından daha hızlı öğrenip maliyetleri düşüreceklerdir.

Üniversite konusunda tamamen farklı görüşe sahip olmama rağmen, Bilkent Üniversitesi'nin uygulamalı eğitime geçişini sevinçle karşılıyorum. Kendi öğrencilerim için üzülüyorum. Onlar niçin uygulamalı eğitim yapamıyorlar?..

ANATOLIA: *Şu anda MEB, YÖK ve Turizm Bakanlığı çerçevesinde eğitim yürütülmekte. Aralarında büyük kopukluklar var. Aralarında belli bir iletişim bile yok. Eğitim nasıl olmalıdır?*

Prof. TUNCER: Bir koordinatör olmalı en başta. Ancak bu şekilde turizm eğitimi organize edilebilir. Model olarak Türkiye'nin acil ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır. Özellikle eğiticilerin eğitilmesi ilk adım olmalı.

Ben burada, samimi şekilde şunu söylemek istiyorum: Eğitim mutlaka parasız olmalıdır. Çünkü biz fakir bir ülkeyiz ve bu ülke çocuklarının okuması, ülke açısından faydalıdır. Bu eğitimi beğenmeyenler için, parasız okullardan üstünlükleri bulunmak şartıyla paralı kurumlara gidilebilir. O zaman amacına uygun düşer.

ANATOLIA: *Turizm Bakanlığı, Konaklama Tesislerinde sadece, bakanlık tarafından sertifikalı personelin çalıştırılması zorunluluğu getirme çabaları içerisinde. Sertifikayı kendi kurslarından mezun olanlar ve açtığı yeterlilik sınavını kazananlara verme düşüncesindedir. Diğer eğitim kurumları bunun dışında*

tutuluyor. Bunun sonucu ne olabilir?

Prof. TUNCER: Bu çok çarpık bir çözümlenme. Kaynak devletin kaynağı, bu okullar devletin parasıyla çalışıyorlar. Bu çocuklar bu ülkenin çocukları, neden niçin okuyorlar? Bakanlık bu tür çalışmaları kendi başına yapmamalıdır. Genel ekonomi açısından önem arz eden bir iş kolu turizm. Kesinlikle işbirliğine gidilmeli. Sorunlar objektif yaklaşımlarla çözüme kavuşturulmaya çalışılmalıdır. Bu çok tehlikeli bir yaklaşım.

Sorun ürünün standartlaştırılması sorunudur. Standart oluşturulmak isteniyorsa, bu üniversitesiz oluşturulamaz. Ancak geçiş dönemiyle oluşacaktır. Hemen geçmenin faydasından çok zarar vardır.

ANATOLIA: *Yine örgütlenme sorunu...*

Prof. TUNCER: Örgütlenme amaç değildir, ARAÇ dır. Maalesef bizde amaç olarak görülüyor. Burada devletin bu işe verdiği öneme bakmak lazım. Ayrılan bütçeler nelerdir? Neler yapılmıştır? Sorunun asıl kaynağı budur.

Bu da şunu gösteriyor: Henüz Türkiye'de, Turizmin ana politikaları belirlenmemiştir. Ana politikalar belirlenmeli ki çözümler kolaylaşsın...

ANATOLIA: *Çok teşekkürler sayın Tuncer...*

